

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

РІШЕННЯ

від 31 березня 2021 року

№ 74/4

Щодо проекту Закону про внесення змін до Закону України "Про Червону книгу України" (щодо посилення охорони рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесені до Червоної книги України) (реєстр. № 4570)

Комітет з питань екологічної політики та природокористування розглянув проект Закону про внесення змін до Закону України «Про Червону книгу України» (щодо посилення охорони рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесені до Червоної книги України) (реєстр. № 4570 від 29.01.2021, доопрацьований), внесений народними депутатами України Яценком А.В., Вацак Г.А., і відмічає.

Метою законопроекту, як зазначено у пояснювальній записці, є посилення правових основ охорони рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу.

Законопроектом пропонується внести зміни до статей 11, 15, 16, 19 Закону України «Про Червону книгу України» (далі – Закон), якими передбачається:

передати Національну комісію з питань Червоної книги України у відання центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища;

змінити механізм виключення видів тваринного і рослинного світу з Червоної книги України;

оголошувати територію, на якій розмножуються (зростають) рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, види тваринного і рослинного світу, об'єктом природно-заповідного фонду України, як загальнодержавного, так і місцевого значення;

доповнити положення щодо спеціального використання (добування, збирання) об'єктів Червоної книги України, передбачивши крім охорони рідкісних видів тваринного або рослинного світу, охорону їх частин;

встановити охорону місць розмноження (зростання) шляхом заборони рубок лісу, будівництва, розорювання тощо.

Щодо положення, яким пропонується «встановити охорону місць розмноження (зростання) шляхом заборони рубок лісу, будівництва, розорювання тощо», слід відмітити, що статтею 70 Лісового кодексу України визначено, що не дозволяються вирубування та пошкодження цінних і рідкісних дерев та чагарників, дерев з гніздами рідкісних видів птахів, занесених до Червоної книги України.

Варто звернути увагу, що текст порівняльної таблиці до проекту не збігається з текстом самого проекту (у тексті проекту передбачається внесення змін до частини 2 статті 11 Закону, а у порівняльній таблиці – до частини 4 статті 11 Закону).

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України надає до законопроекту наступні зауваження та пропозиції.

1. Заходи щодо забезпечення охорони цінних і рідкісних видів дерев та чагарників, рослин, грибів, тварин тощо, занесених до Червоної книги України, передбачені Порядком спеціального використання лісових ресурсів та Санітарними правилами в лісах України.

Міндовкілля вважає, що непроведення рубок, зокрема санітарних, призведе до погіршення санітарного стану лісів і, відповідно, до ймовірного негативного впливу на навколишнє природне середовище, наприклад у разі виникнення лісових пожеж. Також пунктом 5 Санітарних правил в лісах України визначено, що у разі термінової необхідності за рішенням науково-технічної ради природного заповідника на території такого заповідника можуть здійснюватися заходи з поліпшення санітарного стану лісів, спрямовані на охорону природних комплексів, ліквідацію наслідків аварій та стихійного лиха, що не передбачені проектом організації території природного заповідника та охорони його природних комплексів.

Міністерство пропонує в абзаці третьому пункту 1 розділу I законопроекту слова «рубок лісу,», «розорювання тощо» виключити.

2. Повноваження щодо створення Національної комісії з питань Червоної книги України, затвердження її складу та положення слід залишити за Національною академією наук України, яка має відповідний науковий потенціал. Оскільки такі повноваження є невластивими для Кабінету Міністрів України. Міністерство юстиції України у своєму висновку надало аналогічне зауваження.

3. Спеціальне використання об'єктів Червоної книги України у селекційних цілях є важливим напрямом збереження видів тваринного та рослинного світу, у тому числі видів, занесених до Червоної книги України, оскільки спостерігається тенденція до масового поширення інфекційних хвороб тварин і рослин.

Зокрема селекція в галузі рибного господарства здійснюється з метою отримання біологічного матеріалу для штучного відтворення їх запасів та

здійснення аквакультури, підвищення якості об'єктів аквакультури, створення національного генетичного фонду водних біоресурсів, що якнайкраще підходять до вирощування у природних умовах України. Розвиток аквакультури є домінуючою тенденцією в розвитку світового рибного господарства, яка, в свою чергу, не може розвиватись без успішної селекції.

Селекційні роботи з видами водних біоресурсів, які занесені на даний час до Червоної книги України, у зв'язку з обмеженими природними можливостями відтворення їх популяцій (особливо осетрові та лососеві види риб) потребують штучного відтворення в заводських умовах – проведення інкубації та вирощування і випуск життєво стійкої молоді водних біоресурсів до природних водойм.

Міністерство вважає недоцільною пропозицію щодо заборони використання об'єктів Червоної книги України у селекційних цілях.

4. Відповідно до статті 4 Закону об'єктами Червоної книги України є рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, види тваринного і рослинного світу, які постійно або тимчасово перебувають (зростають) у природних чи штучно створених умовах у межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони. З урахуванням цього додавання словосполучення «та їх частин» вбачається недоцільним. У зв'язку з цим Міндовкілля пропонує пункт 4 Розділу I законопроекту виключити.

Міністерство юстиції України у своєму висновку надає зауваження і пропозиції до законопроекту.

Зміни до частини другої статті 11 Закону щодо «заборони рубок лісу, будівництва, розорювання тощо» потребують доопрацювання з метою забезпечення повноти правового регулювання з урахуванням положень статей 3, 39¹, 60, 88 Лісового кодексу України, статті 39 Закону України «Про тваринний світ».

Щодо змін до частини п'ятої статті 11 Закону, якими передбачається, що перебування (зростання) на певній території рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, є підставою для оголошення її об'єктом природно-заповідного фонду України місцевого та загальнодержавного значення, Мін'юст зазначає, що чинна редакція зазначеної норми Закону є більш прийнятною, оскільки об'єкти Червоної книги України належать до природних ресурсів загальнодержавного значення.

Потребують уточнення зміни до статті 15 Закону в частині слів «благодійних організацій, статутами яких передбачена діяльність в сфері охорони тваринного та/або рослинного світу, навколишнього природного середовища». Відповідно до Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» благодійна організація може бути створена як благодійне товариство, благодійна установа чи благодійний фонд, при цьому установчим документом благодійного товариства та благодійного фонду є статут, установчим документом благодійної установи – установчий акт.

Мін'юст також зазначає, що з огляду на запропоновані зміни до частини першої статті 16 Закону, можна дійти висновку, що визнання видів тваринного та рослинного світу такими, що знаходяться поза загрозою зникнення та підлягають виключенню із Червоної книги України, має здійснюватися за рішенням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, за поданням Національної комісії з питань Червоної книги України, а не у випадку, якщо вони не потребують на спеціальну охорону, як зазначається.

Надано зауваження та пропозиції Міністерства освіти і науки України, які стосуються можливості залучення до складу Національної комісії з питань Червоної книги України провідних вчених «закладів вищої освіти» (зміни до статті 15 Закону). Також щодо необхідності роз'яснень, яких саме «частин» об'єктів Червоної книги України будуть стосуватися положення спеціального використання об'єктів Червоної книги України (зміни до статті 19 Закону).

Міністерство фінансів України у своєму висновку зазначає, що законопроект не суперечить законам, що регулюють бюджетні відносини та Бюджетному кодексу України.

В межах компетенції Мінфін не заперечує щодо розгляду Верховною Радою України проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Червону книгу України» (щодо посилення охорони рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесені до Червоної книги України)».

Національна академія наук України у своєму висновку звертає увагу, що законопроект потребує суттєвого доопрацювання, усунення недостовірної інформації, виправлення неточностей. Також у висновку зазначено, що запропоновані норми можуть заблокувати роботу Національної комісії з питань Червоної книги України, адже складеться ситуація, коли Міндовкілля формує Комісію, затверджує список видів та в подальшому надає дозволи на спеціальне використання тваринного та рослинного світу. Зазначене може створити підстави для зловживань та корупційних ризиків.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловлює щодо законопроекту наступні зауваження.

Запропонована редакція нового абзацу частини 2 статті 11 Закону (*«охорони місць їх розмножування (зростання) шляхом заборони рубок лісу, будівництва, розорювання тощо»*) не дає чіткого розуміння щодо дій, які забороняються з метою охорони місць розмножування (зростання) об'єктів Червоної книги України та місць, щодо яких пропонується їх введення. Оскільки відповідне питання у більш широкому контексті щодо заборони господарської діяльності, яка у тому числі включає і запропоновані види діяльності, вже знайшло своє відображення, як у Законі, так і у інших природоохоронних законодавчих актах.

Стосовно оголошення території, на якій перебувають (зростають) рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, види тваринного і рослинного світу, занесені до Червоної книги України, об'єктом природно-заповідного фонду

України місцевого значення Управління зазначає, що підхід не враховує того, що однією із гарантій забезпечення охорони та відтворення об'єктів Червоної книги України (що є предметом статті 11 Закону) і є оголошення їх об'єктами природно-заповідного фонду України саме загальнодержавного значення.

У запропонованій редакції проекту відсутнє визначення поняття «частини об'єктів Червоної книги України». Також застосування цього поняття не узгоджується зі статтею 4 Закону, відповідно до якої «об'єктами Червоної книги України є рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, види тваринного і рослинного світу, які постійно або тимчасово перебувають (зростають) у природних чи штучно створених умовах у межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони», а відповідно до частини другої цієї статті – «до Червоної книги України (рослинний світ) включаються рослини, гриби, водорості та непатогенні мікроорганізми, що не належать до тваринного світу», тобто, об'єкти у цілому. Запропоноване положення може призвести до ускладнень при його реалізації, в тому числі у правозастосовчій практиці.

Проект вимагає техніко-юридичного доопрацювання, окремі запропоновані норми не відповідають вимогам законодавчої техніки. Проект суперечить вимогам статті 91 Регламенту Верховної Ради України, а саме: текст порівняльної таблиці до проекту не збігається з текстом самого проекту (зміни до статті 11 Закону).

За результатами розгляду Комітет **в и р і ш и в:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону про внесення змін до Закону України "Про Червону книгу України" (щодо посилення охорони рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесені до Червоної книги України) (реєстр. № 4570 від 29.01.2021, доопрацьований) внесений народними депутатами України Яценко А.В., Вацак Г.А., за результатами розгляду у першому читанні повернути суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

2. Співдоповідачем при розгляді проекту Закону від Комітету визначити народного депутата України, голову підкомітету з питань лісових ресурсів, об'єктів тваринного та рослинного світу, природних ландшафтів та об'єктів природно-заповідного фонду, Овчинникову Юлію Юріївну.

Голова Комітету

О. БОНДАРЕНКО

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: БОНДАРЕНКО ОЛЕГ ВОЛОДИМИРОВИЧ
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA10400000764A4D00E8877801
Дійсний до: 10.04.2021 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-15/03-2021/112415 від 31.03.2021

458736